

مجازات اعدام و جرایم مربوط به مواد مخدر

نگاهی به آمار و ارقام

سیزدهمین روز جهانی علیه مجازات اعدام

در تاریخ ۱۸ مهر ۱۳۹۴، "ائتلاف جهانی علیه مجازات اعدام"، به همراه فعالان طرفدار لغو این مجازات، سیزدهمین روز جهانی علیه مجازات اعدام را با جلب توجه جهانیان به مجازات مرگ برای جرایم مربوط به مواد مخدر، ارج می‌نهد. اگرچه طرفداران لغو مجازات اعدام در هر شرایطی مخالف اعدام اند، با این حال مصممانه در پی آن اند که اصول و قوانین جهانی حقوق بشر که هم‌اکنون موجود است محترم شمرده شود. طبق این قوانین، مجازات اعدام به وخیم‌ترین جرایم، یعنی قتل عمد، محدود شده است.

زمینه

طبق آمار "Harm Reduction International" (HRI)، سازمانی غیردولتی و از اعضای ائتلاف جهانی که محور کارش مبارزه با مواد مخدر است، سی و سه کشور و سرزمین^۱ مجازات اعدام را، دست کم در حرف، در مورد قاچاق مواد مخدر مقرر نموده اند. اکثر این کشورها یا در آسیا و یا در خاورمیانه هستند و در اغلب آنها مجازات اعدام بسیار نادر است. در برخی از آنها مجازات اعدام برای جرایم مرتبط با مواد مخدر صرفاً جنبه نمادین دارد. تنها در هفت کشور مجرمان مربوط به مواد مخدر به طور مرتب اعدام می‌شوند. مدت زمانی است که این فهرست کشورهای چین، ایران، عربستان سعودی، مالزی، و سنگاپور را در بر می‌گیرد. متعاقب چند اعدام در سال ۲۰۱۵، اندونزی نیز اکنون در این فهرست قرار گرفته است.^۲

در خلال دهه‌های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰، تعداد کشورهایی که مجازات اعدام را برای جرایم مربوط به مواد مخدر مقرر نمودند به شکل بی‌سابقه‌ای افزایش یافت. در سال ۱۹۷۹، حدود ده کشور مجازات اعدام را برای این نوع جرایم مقرر کرده بودند. تا سال ۱۹۸۵، این تعداد به بیست و دو کشور و تا سال ۲۰۰۰، به سی و شش کشور افزایش یافت. امروز این تعداد به سی و سه کشور کاهش یافته است. افزایش پیشین [بیشتر] از این جهت تأثرانگیز بود که با روند چشمگیر لغو مجازات اعدام در جهان همزمان شده بود.^۳ تحقیق حاضر، نشان‌دهنده چرایی پایان دادن به این اعدام‌ها است.

^۱ کلیه آمار و ارقام و داده‌هایی که در این سند مورد استفاده قرار گرفته از HRI برگرفته شده، مگر اینکه منبع دیگری قید شود. این منبع، <http://bit.ly/1JB9jwB> Death Penalty for Drug Offences: Global Overview 2010 – 2011 and 2012 در سایت موجود است.

^۲ The Economist, *Which countries have the death penalty for drug smuggling?*, 28 April 2015

^۳ Harm Reduction International, *The Death Penalty for Drug Offences: Global Overview 2011*, pp13-15

در دهه های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ در کشورهای مختلف شاهد ظهور گرایش‌های در جهت لغو قوانین اعدام، یا متوقف ساختن و خودداری از اجرای این قوانین هستیم. طبق آمار سازمان عفو بین الملل، در سال ۱۹۷۷ تنها ۱۶ کشور مجازات اعدام را در قوانین خود و یا در عمل، لغو کرده بودند. امروز این رقم به ۱۴۰ کشور افزایش یافته است.⁴

در بلاگی مورخ ماه می ۲۰۱۵ (اردیبهشت-خرداد ۱۳۹۴) دیمون بارت و پاتریک گالاهو،⁵ از سازمان HRI در مقاله‌ای تحت عنوان "مروری کلی بر مجازات اعدام در مورد جرایم مربوط به مواد مخدر" استدلال نموده اند که افزایش شمار اعدام برای این جرایم، پیامد فرایندی بود که اصطلاحاً "جنگ علیه مواد مخدر" نامیده می‌شود. "اکثر یک دوجین کشوری که فعالانه مجرمان مربوط به مواد مخدر را اعدام می‌کنند، قوانین مربوط به آن را از دهه ۱۹۸۰ به بعد وضع کردند، و این امر می‌تواند به این معنا باشد که این سیاست‌ها، "ارزش‌های" سنتی منطقه را منعکس نمی‌کند بلکه پاسخی است به جوّ ضد مواد مخدر آن زمان و به تدوین کنوانسیون ملل متحد علیه قاچاق مواد مخدر و روانگردان مورخ ۱۹۸۸.⁶ این سومین کنوانسیون ملل متحد، به موجب قوانین بین المللی، تعهداتی برای کشورها مبنی بر وضع قوانین کیفری داخلی سخت برای جرایم مربوط به مواد مخدر، ایجاد کرد...

در سال‌های اخیر، کشورهای بسیاری به انطباق قوانین خود با قوانین بین المللی مبادرت نموده اند. به عنوان مثال، در دهه اخیر، فیلیپین، ازبکستان و جمهوری قرقیزستان مجازات اعدام را در مورد کلیه جرایم، از جمله جرایم مرتبط با مواد مخدر، لغو کرده اند. در سال ۲۰۰۴، تاجیکستان تعداد جرایمی را که مشمول مجازات اعدام می‌شوند محدود کرد و جرایم مربوط به مواد مخدر را از آن حذف نمود. اردن مواد ۸ و ۹ قانون شماره ۱۱ سال ۱۹۸۸ در باب مواد مخدر و روانگردان را در سال ۲۰۰۶ اصلاح کرد و مجازات برخی از انواع جرایم مربوط به مواد مخدر را از اعدام به حبس ابد تقلیل داد.

کلید واژه‌ها:

مجازات اعدام برای جرایم مرتبط با مواد مخدر: قانونی که مجازات مرگ را صرفاً برای جرایم مربوط به مواد مخدر مقرر می‌کند؛ قانون در باره مجازات اعدام برای مشارکت در قتل نفس، زمانی که مواد مخدر می‌توانسته در آن دخیل بوده باشد، ساکت است. به عنوان مثال، افغانستان در گزارش HRI گنجانده نشده، با اینکه ماده ۳۱ قانون "تنظیم مواد مخدر و مواد کمیابوی، مقررات فعالیت‌های مجاز، جرایم مرتبط با مواد مخدر" افغانستان، مورخ ۲۰۰۳ میلادی اشعار می‌دارد: "اگر مقاومت مسلحانه قاچاقچی [مواد مخدر] منجر به مرگ مامور پلیس یا افراد دیگری شود که به پلیس کمک می‌کنند، [قاچاقچی] به اعدام محکوم خواهد شد." جرم مهم‌تر به موجب این قانون، کشتن مامور پلیس یا دیگر افراد ناظر است. قاچاق مواد مخدر، جرم خفیف‌تر، و [در واقع] چارچوبی است که جرم سنگین‌تر در آن واقع می‌شود.⁷ [در قانون افغانستان حداکثر مجازات در این رابطه، ۲۰ سال حبس است]

قاچاق مواد مخدر: تجارت غیرمجاز جهانی، شامل کشت، تولید، توزیع، و فروش موادی است که طبق قانون، ممنوع شده است.⁸

⁴ برای جزئیات بیشتر رجوع شود به مدارک *Facts and Figures* موجود در www.worldcoalition.org/worldday

⁵ Rick Lines, Damon Barrett and Patrick Gallahue, *The Death Penalty for Drug Offences: 'Asian Values' or Drug Treaty Influence?* Opinion Juris, 21 May 2015, <http://opiniojuris.org/2015/05/21/guest-post-the-death-penalty-for-drug-offences-asian-values-or-drug-treaty-influence/>

⁶

⁷ Harm Reduction International, *The Death Penalty for Drug Offences: Global Overview 2010*, p10

⁸ UNODC, *drug trafficking*, 20 January 2015: <https://www.unodc.org/unodc/en/drug-trafficking/index.html>

ملغی کنندگان اعدام در عمل: کشورهایایی که در آن مجازات اعدام هنوز در قوانین وجود دارد اما حداقل ده سال است که هیچ اعدامی در آن انجام نگرفته و خودداری از اعدام رویه رایج است.⁹

اعدام الزامی: صدور حکم اعدام در صورت محکومیت به اتهام ارتکاب جرمی خاص، [به موجب قانون] الزامی است. دادگاه (یا دیگر مرجع صادرکننده رای) نمی تواند به صلاحدید خود، واقعیات جرم یا احوال شخصی هر یک از مجرمان را مد نظر قرار دهد؛ مجرم به اعدام محکوم می شود، صرفنظر از عوامل و شرایط مخففه ای که می تواند در نظر گرفته شود.¹⁰

مرگ و میر مرتبط با مواد مخدر: اعضای سازمان ملل متحد در این باره برداشت های متفاوتی دارند، اما [این اصطلاح] برخی یا تمامی موارد زیر را در بر می گیرد: مرگ ناشی از زیاده روی در مصرف مواد مخدر (اووردوز)، مرگ ناشی از ابتلا به ایدز از طریق تزریق مخدر، خودکشی، مرگ ناخواسته و آسیب ناشی از مصرف مواد مخدر.¹¹

مجازات اعدام برای جرایم مربوط به مواد مخدر، برحسب کشور

برای نشان دادن تفاوت بین قانون و آنچه در عمل صورت می گیرد، در کشورهایایی که مجازات اعدام را برای جرایم مربوط به مواد مخدر مقرر کرده اند، "HRI" کشورها را در سه دسته "با آمار بالای [اعدام]"، "با آمار کم [اعدام]"، و "اعدام نمادین یا به ندرت" طبقه بندی کرده است.¹²

شناسایی دسته بندی های متفاوت جرایم مستوجب مجازات مرگ، کار دشواری است که نیازمند توضیح بیشتر است. جرایم مرتبط با مواد مخدر اغلب به اشکال متفاوت دسته بندی می شوند، همچون جرم اقدام ضد میهنی یا نقض قوانین مذهبی. به عنوان مثال در عراق، قاچاق مواد مخدر تنها در صورتی مشمول اعدام می شود که "با هدف تامین مالی یا کمک در جهت براندازی قهرآمیز دولت" انجام گرفته باشد. "HRI" عراق را به لحاظ تفسیر موسعی که می تواند از شرط اخیر الذکر به عمل آید، به عنوان نمونه ای از کشورهایایی که مجازات اعدام را برای جرایم مواد مخدر محفوظ می دارند قید کرده است. اگر به عنوان مثال، دیوان عالی ایالات متحد آمریکا بتواند "سرکردگی در فعالیت های مرتبط با مواد مخدر" را در کنار "خیانت [به میهن]، جاسوسی، و تروریسم" از مصادیق جرم اقدام ضد میهنی طبقه بندی کند، قابل فهم است که در عراق، طیف گسترده ای از مسائل به عنوان دلیل ارتکاب جرایم مرتبط با مواد مخدر عنوان شود. برای حلّ این گونه معضلات، گزارش حاضر کلاً در صدد برآمده جرایم همراه با خشونت را از جرایمی که منحصرأ به مواد مخدر محدود می شوند (یعنی قاچاق، کشت، نگهداری) متمایز کند، حتی در مواردی که این جرایم در قوانین کشور، به عنوان جرایمی ضد دین و ضد میهنی تعریف شده باشند.¹³

⁹ Amnesty International, *Death Sentences and Executions in 2014, 2015*

¹⁰ Death penalty worldwide Database, *Mandatory death penalty*, last accessed: 06 June 2015

¹¹ UNODC, *World drug report 2014*

¹² Harm Reduction International, *The Death Penalty for Drug Offences: Global Overview 2012, p25*

¹³ Harm Reduction International, *The Death Penalty for Drug Offences: Global Overview 2010, p10*

کشورهای با بالاترین میزان اعدام: چین¹⁴، ایران، عربستان سعودی، مالزی، اندونزی،¹⁵ سنگاپور، ویتنام

در نظام کیفری این کشورها، صدور احکام اعدام و یا اجرای آن در مورد جرایم مرتبط با مواد مخدر، امری عادی محسوب می شود. در برخی موارد همچون سنگاپور، تعداد اعدام در مورد جرایم مربوط به مواد مخدر در سال های اخیر کاهش داشته، و در مالزی، دولت اعلام کرده اصلاحاتی در موارد الزامی مجازات مرگ اعمال خواهد کرد. با این حال، تعداد احکام اعدام در هر دو کشور در سال های اخیر همچنان بالا است، و از این رو، در زمره کشورهای "با آمار بالای [اعدام]" به شمار می آیند.

سال ¹⁶	چین آمار تقریبی اعدام ها ¹⁷	ایران		عربستان سعودی		سنگاپور	
		کل اعدام ها	اعدام های مواد مخدر	کل اعدام ها	اعدام های مواد مخدر	کل اعدام ها	اعدام های مواد مخدر
۲۰۱۰	دست کم ۵۰۰۰	+۶۵۰	۴۰۶	+۲۶	آمار ندارد	+۱	۰
۲۰۱۱	دست کم ۴۰۰۰	+۶۷۶	۵۰۹	+۸۲	+۱	۱۸۴	۲
۲۰۱۲	دست کم ۳۰۰۰	+۳۱۴	۴۳۹	+۷۹	۱۶	۰	۰
۲۰۱۳	دست کم ۳۰۰۰	+۶۲۴	۳۳۱	+۷۹	آمار ندارد	۰	۰
۲۰۱۴	دست کم ۳۰۰۰	+۷۲۱	۳۶۷	+۹۰	+۴۱	۲	۲
۲۰۱۵		۶۸۸-۳۲۹	آمار ندارد	+۱۰۲	آمار ندارد	۱	۰

امروز جرم انگاری مواد مخدر، عامل اصلی اعمال مجازات اعدام در بسیاری از نقاط جهان است. صدها نفر در ایران به علت ارتکاب این جرم – که اکثریت اعدام ها در این کشور را تشکیل می دهد – به دار آویخته می شوند و سردها تن هر ساله در عربستان سعودی از بدنشان جدا می شود. در سال ۲۰۱۴، حدود ۴۱ نفر در عربستان سعودی به به دلیل ارتکاب جرایم مرتبط با مواد مخدر سر از بدنشان جدا شد، که این تقریباً نیمی از تعداد اعدام ها در کشور است.

سال	مالزی		ویتنام	
	احکام اعدام	احکام جرایم مواد مخدر	احکام اعدام	احکام جرایم مواد مخدر
۲۰۱۰	+۱۱۴	+۶۳	+۸۰	+۲۴
۲۰۱۱	+۲۰۸	+۸۳	+۶۹	+۲۷
۲۰۱۲	۶۰	آمار ندارد	+۸۶	آمار ندارد
۲۰۱۳	+۷۶	آمار ندارد	+۱۴۸	آمار ندارد
۲۰۱۴	۳۸	آمار ندارد	+۷۲	آمار ندارد

¹⁴ تعداد اعدام ها در چین، در زمره اسرار دولتی است. طبق برخی برآوردها، چین کشوری است که بیشترین شمار اعدام ها را دارد.
¹⁵ اندونزی یکی از کشورهای "رده پایین" از نظر اعدام محسوب می شد اما پس از اینکه دو نفر را در سال ۲۰۱۳ و در آغاز سال ۲۰۱۵ به جرم قاچاق مواد مخدر اعدام کرد، می توان فرض را بر این گذاشت که اندونزی به کشوری با "رده بالا" در اعدام تبدیل شود.
¹⁶ منابع چهار جدول و نمودار دایره ای زیر:

کلیه ارقام قبل از سال ۲۰۱۲: Harm Reduction International, *The Death Penalty for drug offences: global review 2012*.
 از ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۴: Amnesty International, *Death sentences and executions in 2013, 2014, 2015*.
 ۲۰۱۵: Death Penalty Worldwide Database, Cornell University Law School, 03/04/2015.
 آمار ایران: Iran Human rights and ECPM, *Annual Report on the Death Penalty in Iran, 2013, 2014, 2015*

¹⁷ Death penalty worldwide, China database, Cornell University law school, last updates 03/04/2015

¹⁸ Singapore Prison Service report:

http://www.sps.gov.sg/sites/default/files/SPS_2011_Annual_Report_Part%204.pdf

در سال ۲۰۰۳، دولت ویتنام در مدارکی که به کمیته حقوق بشر سازمان ملل متحد ارائه کرد اذعان داشت "در سال‌های اخیر، مجازات اعدام اکثراً در مورد افرادی که در کار قاچاق مواد مخدر بوده اند صادر شده است.¹⁹

در سال ۲۰۱۵ اندونزی اعدام را از سر گرفت و ۱۴ نفر را در رابطه با مواد مخدر تیرباران کرد - و هیچ جرم دیگری مشمول مجازات اعدام نشد.²⁰

سال	کل اعدام‌ها	اندام‌های مواد مخدر
۲۰۱۰	۰	۰
۲۰۱۱	۰	۰
۲۰۱۲	۰	۰
۲۰۱۳	۵	۲
۲۰۱۴	۰	۰
۲۰۱۵	۱۴	۱۴

کشورهای "رده پایین [اعدام]": مصر، کویت، تایلند، پاکستان، تایوان، یمن²¹

در این کشورها، اعدام به دلیل ارتکاب جرایم مرتبط با مواد مخدر، استثنا است. اگرچه ممکن است این مجازات در [سال‌های] اخیر اعمال شده باشد، در عمل، نسبتاً نادر است، به خصوص در مقام مقایسه با انگشت شمار کشورهای رده بالای [اعدام].

22

کشورهای "با اعدام نمادین": بحرین، بنگلادش، برونئی- دارالسلام، کوبا، غزه، هند، لائوس، میانمار، عمان، قطر، سریلانکا، کره جنوبی، امارات متحده عربی²³

قوانین این کشورها، مجازات اعدام را برای جرایم مواد مخدر مقرر نموده اما اعمال نمی‌شود، یا لاقلاً مدرکی دال بر اعدام به دلیل ارتکاب جرایم مرتبط با مواد مخدر وجود ندارد. در اکثر این کشورها، بنا بر اعلام سازمان عفو بین الملل، مجازات

¹⁹ UN Human Rights Committee, *Comments by the Government of Viet Nam on the concluding observations of the Human Rights Committee*, 21 July 2003, para. 1

²⁰ Harm Reduction international, *Submission to the Human Rights Council: impact of the world drug problem on the enjoyment of human rights*, 15 May 2015

²¹ Harm Reduction International, *The Death Penalty for drug offences: global review 2012*, pp31-36

²² Source for both pie charts above: Harm reduction international, Twitter page

²³ Harm Reduction International, *The Death Penalty for drug offences: global review 2012*, pp36-43

اعدام برای جرایم عادی، محفوظ است. از این میان، پنج کشور اعدام را در عمل کرده اند: مجازات اعدام قانونی است، اما در ده سال اخیر هیچکس اعدام نشده و به نظر می‌رسد سیاست یا رویه جاف‌فاده ای مبنی بر عدم اعمال این مجازات، وجود دارد.

کشورهایی که آمار کافی در موردشان در دست نیست: عراق، لیبی، کره شمالی، سودان جنوبی، سودان، سوریه²⁴

این چهارمین گروه، برای آن دسته‌های کشورهایی است که اطلاعات کافی از آن‌ها در دست نیست و نمی‌توان به دقت طبقه‌بندی‌شان کرد

واقعیت مجازات اعدام برای جرایم مربوط به مواد مخدر

الزامی بودن مجازات اعدام

"HRI" دوازده کشور را شناسایی کرده که قوانین آن مجازات مرگ را برای برخی از جرایم مربوط به مواد مخدر الزامی نموده اند. این کشورها عبارتند از بروئی-دارالسلام، مصر، ایران، کویت، جمهوری دموکراتیک خلق لائو، مالزی، عمان، سنگاپور، سودان، سوریه، امارات متحده عربی و یمن.²⁵

الزامی بودن مجازات اعدام، به دلیل "دایره شمول بیش از حد" آن و "نقض اجتناب ناپذیر حقوق بشر" هدف انتقادهای بسیار بوده است. در سال ۲۰۰۷، گزارشگر ویژه سازمان ملل در مورد اعدام‌های فراقضایی، شتابزده یا خودسرانه، نوشت: "در این گونه موارد، احکام فردی از سوی دستگاه قضایی ضروری است تا بتوان از مجازات بیرحمانه، غیرانسانی، و تحقیرآمیز، و سلب خودسرانه حیات، جلوگیری نمود." کمیته حقوق بشر سازمان ملل متحد و دیوان حقوق بشر کشورهای آمریکایی، و همچنین چندین دادگاه کشوری، از الزامی بودن صدور احکام اعدام انتقاد کرده اند.

دادگاه (یا دیگر مرجع صادر کننده حکم) اختیار در نظر گرفتن چندوچون جرم یا ویژگی‌های شخصیتی فرد متخلف را ندارد؛ بالعکس، صرف‌نظر از اینکه شرایط و عوامل تخفیف دهنده جرم وجود داشته باشد یا نه، فرد متخلف به مرگ محکوم می‌شود. به عنوان مثال، در کشورهایی که مجازات اعدام را برای قاچاق مواد مخدر الزامی نموده اند، دادگاه مجاز نیست قبل از صدور حکم، فقدان سوء پیشینه متهم را لحاظ کند، و یا شرایط استیصال را که [متهم در آن به سر می‌برده و] احتمالاً منجر به گرایش وی به قاچاق مواد مخدر شده مد نظر قرار دهد.

با این حال، در مقایسه با دهه نخست سال ۲۰۰۰، اعمال الزامی مجازات اعدام، عمدتاً به دلیل جنگ و جدال‌های حقوقی رو به کاهش است. دادگاه‌های کشوری در قاره آمریکا، هندوستان، و آفریقای سیاه، به این نتیجه رسیده اند که اعدام الزامی، ناقض قانون اساسی، خودسرانه و یا غیر انسانی است و برخی نیز معتقد اند که ناقض حق حیات، ناقض حق برخورداری از محاکمه عادلانه، و ناقض اصل استقلال قوا است.²⁶

²⁴ Harm Reduction International, *The Death Penalty for drug offences: global review 2012*, pp44-45

²⁵ Harm Reduction International, *The Death Penalty for Drug Offences: Global Overview 2011*, p11

²⁶ Death penalty worldwide Database, *Mandatory death penalty*, last accessed: 06 June 2015

تا همین سال های اخیر، تعداد اندکی از کشورها، همچون سنگاپور و مالزی، الزامی بودن اعدام را، علیرغم ادعاهای مبنی بر مغایرت آن با قانون اساسی، همچنان حفظ کردند. اما در سال ۲۰۱۲، سنگاپور فصل ۱۸۵ از "قانون استفاده غیرمجاز مواد مخدر" را اصلاح کرد. ماده ۷ در بخش سوم اشعار می دارد: "هر کس که ثابت شود بیش از ۱۰۰ گرم تریاک، ۳ گرم مورفین، ۲ گرم دیامورفین، ۱۵ گرم ماری جوانا، ۳۰ گرم مخلوط ماری جوانا، ۱۰ گرم صمغ ماری جوانا، ۳ گرم کوکائین [...] "در اختیار داشته، فرض بر این خواهد بود که این مواد را به منظور قاچاق نگهداری می کرده، مگر اینکه ثابت شود بدان منظور نبوده است." سپس ماده ۳۳ ب. ۱ مقرر می کند "هر کس به موجب قسمت ۵(۱) یا ۷ [قاچاق، تولید، واردات و صادرات مواد مخدر] مرتکب تخلفی شود یا اقدام به ارتکاب تخلف کند، و مجرم شناخته شود، از آنجا که این تخلف به موجب ستون ششم جدول دوم، جرمی است که مشمول مجازات اعدام می گردد، دادگاه" می تواند حکم حبس ابد صادر کند در صورتی که تشخیص دهد متهم "فقط حمل کننده مواد" بوده یا دچار چنان ناهنجاری روانی بوده که قوه تشخیص و مسئولیت شناسی او در ارتکاب جرم، به طور قابل توجهی مختل شده است.²⁷

بی ضابطه بودن نوع و مقدار مواد در تعیین مجازات اعدام

کشورهای دارای مجازات اعدام، گاه احکام سنگینی را که در مورد مواد مخدر اعمال می کنند تحت این عنوان توجیه می کنند که گویا عامل بازدارنده و ضروری است برای مقابله با خطرات ناشی از مصرف مواد مخدر، همچون اعتیاد، مصرف زیادی منجر به مرگ (اووردوز)، و عفونت های قابل انتقال از راه خون که معمولاً در رابطه است با موادی چون هرویین، کوکائین، و محرک هایی از نوع آمفتامین.

مرگ ناشی از مواد مخدر، شدیدترین آسیب ناشی از مصرف مواد مخدر است، و اووردوز، اصلی ترین علت مرگ و میر مرتبط با مواد مخدر در دنیا است. مواد افیونی و خواب آور مسبب بیشترین تعداد مرگ و میر مرتبط با مواد مخدر در سطح جهان اند و در صدر فهرست مواد مشکل آفرینی هستند که منجر به بیماری های مختلف می شوند.

با این حال، این تمامی واقعیت نیست. بسیاری از محکومان به اعدام، سوداگران آنچه "مواد سخت [و قوی]" نامیده می شود، نیستند. با اینکه عامل اصلی اووردوز مخدر یا محرک های شیمیایی است، اما بسیاری از قاچاقچیان ماری جوانا – و در برخی کشورها حتی اکثریت – از جمله مجرمان مربوط به مواد مخدر اند که به اعدام محکوم می شوند. "HRI" گزارش می دهد در مالزی، اکثر مجرمان مربوط به مواد مخدر که به اعدام محکوم شدند در رابطه با ماری جوانا یا حشیش دستگیر شده بودند.²⁸

اعدام در عربستان سعودی بر اساس نوع مواد ۲۰۱۰-۲۰۰۷

مواد	تعداد اعدام در عربستان سعودی ²⁹
هرویین، مورفین، تریاک	۳۰
ماری جوانا، حشیش، شاهدانه	۱۴

²⁷ Singapore, *Misuse of drugs act chapter 185 part 1 and 2*, 2012

²⁸ Harm Reduction International, *The Death Penalty for Drug Offences: Global Overview 2011*, p16-17

²⁹ Harm Reduction International, *The Death Penalty for drug offences global overview 2011*

۷	کوکابین
۲	مخلوط هرویین و مواد محرک از نوع آمفتامین
۸	نامشخص

اعدام در مالزی بر اساس نوع مواد ۲۰۰۸-۲۰۱۰

تعداد اعدام در مالزی	مواد
۷۷	ماری جوانا، حشیش، شاهدانه
۲۷	هرویین، مورفین، تریاک
۱۷	مواد محرک از نوع آمفتامین
۴	کتامین
۴	نامشخص
۳	کوکابین
۲	مخلوط هرویین و مواد محرک از نوع آمفتامین
۱	روانگردان

مجازات اعدام برای جرائم مواد مخدر نیز، در مورد مقدار موادی که فرد می تواند به خاطر آن به مرگ محکوم شود (که در هر کشوری متفاوت است)، به گونه ای بی ضابطه اعمال می گردد.

کشور	حداقل مقدار مواد، به گرم، که فرد می تواند به جرم داشتن آن به اعدام محکوم شود ³⁰
چین	تریاک، متیلانیلین یا هرویین: ۱۰۰۰ گرم. دیگر انواع مواد مخدر: ۵۰ گرم ³¹
تایلند	۲۰ گرم مواد مخدر ³² هرویین: بیشتر از ۱۰۰ گرم ³³
پاکستان	بیشتر از ۱ کیلوگرم ³⁴
ایران	هرویین، مورفین، یا کوکابین: ۳۰ گرم دیگر انواع مواد مخدر: بیشتر از ۵ کیلوگرم ³⁵

بطور کلی، همان طور که در جدول زیر نشان داده شده، قوانین کیفری در مورد مصرف و قاچاق مواد مخدر در کشورهای مختلف بسیار متفاوت اند و هیچ گونه معیار روشنی برای تعریف مقدار موادی که می تواند برای مصرف شخصی محسوب شود، در مقایسه با مقداری که قاچاق مواد مخدر تلقی میشود، وجود ندارد.

³⁰ Death Penalty Worldwide, Death Penalty Database, 22 June 2015

³¹ Criminal Law of the People's Republic of China, art. 347, Jul. 1, 1979, as amended through to Feb. 25, 2011.

³² Intl. Federation for Human Rights, *The Death Penalty in Thailand*, p. 19, March 2005; Narcotics Act, sec. 66, B.E. 2522, 1979 amended by Narcotics Act, B.E. 2545, 2002

³³ Amnesty Intl., *When the State Kills*, p. 215, 1989

³⁴ Pakistan Control of Narcotic Substances Act, secs. 6- 9, Act No. 25, Jul. 7, 1997

³⁵ قانون مبارزه با مواد مخدر مواد ۴ و ۸.

جدول شماره ۸. تشابهات و تفاوت ها در قوانین مواد مخدر در پنج کشور.

ردیف	متغیر	تشابهات (آری)	تفاوت ها (نه)
۱	مجازات اعدام برای جرایم مواد مخدر مجاز است	ایالات متحد آمریکا، سنگاپور، مالزی، اندونزی و تایلند	
۲	مقدار مواد مخدر تاثیر قابل ملاحظه ای بر رای دادگاه به وقت صدور حکم دارد	ایالات متحد آمریکا، سنگاپور، مالزی، اندونزی و تایلند	
۳	نگهداری مواد مخدر بیشتر از حد مجاز، نگهداری به قصد قاچاق محسوب می شود	سنگاپور، مالزی و تایلند	ایالات متحد و اندونزی
۴	مجازات اعدام می تواند در مورد مجرمانی که فقط به جرم ارتکاب جرایم مربوط به مواد مخدر محکوم شده اند اعمال شود	ایالات متحد آمریکا، سنگاپور، مالزی، اندونزی و تایلند	
۵	معتاد مواد مخدر بیمار تلقی می شود	ایالات متحد آمریکا، سنگاپور، مالزی، اندونزی و تایلند	
۶	طبقه بندی مواد مخدر در قوانین مواد مخدر مشخص و روشن شده است	ایالات متحد آمریکا، سنگاپور، مالزی، اندونزی و تایلند	
۷	قاچاق مواد مخدر و جرایم مرتبط با آن، جدی ترین جرایم محسوب می شوند	سنگاپور، مالزی، اندونزی و تایلند	ایالات متحد آمریکا (جرایم مرتبط با مواد مخدر، جدی محسوب می شوند اما نه جدی ترین، چون به شدت بعید است مجازات اعدام در مورد فردی اعمال شود که فقط مرتکب جرایم مربوط به مواد مخدر شده)
۸	قوانین مواد مخدر، ناقض حقوق بین الملل بشر (میثاق بین المللی حقوق سیاسی و مدنی) محسوب شده و مورد انتقاد قرار می گیرند.	سنگاپور، مالزی، اندونزی و تایلند	ایالات متحد آمریکا
۹	ضبط اموال به عنوان ابزاری برای ریشه کن کردن قاچاق مواد مخدر مورد استفاده قرار می گیرد	ایالات متحد آمریکا، سنگاپور، مالزی، و تایلند	اندونزی
۱۰	بر اساس پرونده های مهمی که در تحقیق حاضر تبیین شد، متهم به اعدام محکوم گردید	سنگاپور، مالزی و اندونزی	ایالات متحد آمریکا و تایلند

۱۱	دفاع، بر اساس پرونده‌های مهم تبیین شده در تحقیق حاضر، اعدام مقرر در قانون مواد مخدر را با قانون اساسی مغایر دانست	سنگاپور و اندونزی	ایالات متحد آمریکا، مالزی، و تایلند
----	---	-------------------	-------------------------------------

تبعیض در اعمال مجازات اعدام

• دستگیری حاملان (پخش کنندگان) به جای سردهسته‌ها

در تاریخ ۲۱ خرداد ۱۳۹۴ سناتور داتوک پال لو سنگ کوان، وزیر کابینه نخست وزیر مالزی، کنگره منطقه ای آسیایی علیه مجازات اعدام را با این جمله افتتاح کرد: "سیاستی که در پیش گرفته‌ایم کارساز نیست؛ پخش کنندگان دستگیر می‌شوند در حالی که سردهسته‌ها باند‌ها از ادانه می‌چرخند."

باید در نظر داشت که اکثریت افرادی که به علت ارتکاب جرایم مربوط به مواد مخدر، با مجازات اعدام روبرو هستند، در راس هرم قاچاق نیستند. آنها اکثراً متعلق به اقشار محروم و آسیب پذیر جامعه، و مستعد سوء استفاده اشخاص بلندپایه اند.

به کار گرفتن مجازات مرگ و نیز قوانین سفت و سخت در رابطه با مواد مخدر، بر پایه تعمیم‌های ساده انگارانه ایجاد شده اند. بر پایه اینکه آدمی "شر" است، و مجازاتی که دستگاه قضایی اعمال می‌کند، همانا اعمال حق حاکمیت ملی است در دفاع از شهروندان علیه تهدیدهای مرگبار.

• توسل به اعترافات اجباری و محاکمات غیر عادلانه

در خصوص معیارهای محاکمه در کشورهای متعددی که مجازات اعدام را در مورد جرایم مربوط به مواد مخدر اعمال می‌کنند، نگرانی‌هایی مطرح شده است. ادعاهایی مبنی بر اخذ اعتراف از طریق اعمال زور یا شکنجه علیه چین، تایلند، اندونزی، عربستان سعودی، سودان، مصر، و برخی کشورهای دیگر، به میان آمده است. نگرانی‌های مهم و قابل توجه دیگری نیز در باره معیارهای محاکمه در خصوص سوریه، کره شمالی، عراق، میانمار، و کوبا، و دیگر کشورها مطرح شده است.³⁶

گزارشگر ویژه شکنجه، نگرانی‌هایی ابراز کرد در خصوص تعداد افرادی که متهم یا محکوم به ارتکاب جرایم مربوط به مواد مخدر می‌شوند و در بسیاری از کشورها، در معرض رفتارهای تبعیض آمیز مختلف در مکان‌هایی همچون بازداشتگاه، حبس انفرادی، و تحت شرایط خاص زندان و در وضعیت‌های ناگوار، قرار می‌گیرند. به عنوان مثال، در اندونزی، افرادی که مرتکب جرایم مرتبط با مواد مخدر شده اند در شرایط خاصی زندانی می‌شوند؛ مظنونان به مصرف مواد مخدر، به خصوص، در مقابل سوء رفتار آسیب پذیرند چرا که ماموران پلیس دائماً از این شیوه برای کسب اطلاعات در باره تامین کنندگان مواد، استفاده می‌کنند. به علاوه، در

³⁶ Harm Reduction International, *The Death Penalty for Drug Offences: Global Overview 2011*

بسیاری موارد، بازداشت و یا برخورد‌های قه‌ری با این افراد، مشمول بررسی قضایی نمی‌گردد. به عنوان مثال، هنگام سفر گزارشگر ویژه به چین، برنامه‌های "توانبخشی اجباری [مصرف کنندگان] مواد مخدر"، نوع خاصی از بازداشت اداری محسوب می‌شد.³⁷

پوری کنکانا پوتری، محقق کمیسیون "ناپدیدشدگان" و قربانیان خشونت ("کونتراس")، نیز محاکمه غیر عادلانه برخی زندانیان را خاطر نشان ساخت. رودریگو گولارته، که بیماری روانی داشت، نه مترجم به همراه داشت و نه پولی که بتواند وکیل بگیرد. پوتری همچنین مسئله فساد را گوشزد کرد و گفت، قضات از اندرو چان و میوران سوکوماران (دو استرالیایی ای که بعداً به جرم قاچاق مواد مخدر اعدام شدند)، در ازای صدور حکم کمتر از بیست سال زندان، ۱۳۰۰۰۰ دلار مطالبه کرده بودند.³⁸

۳ فرض بر مجرم بودن – استیون تیرو، رئیس کانون وکلای مالزی³⁹

"در سنگاپور، فرض سه گانه مجرمیت:

- 1) وقتی با مقدار مشخصی مواد دستگیر می‌شوید، فرض بر این است که در حال قاچاق هستید.
- 2) وقتی که با شینی که حاوی مواد است دستگیر می‌شوید، فرض بر این است که از آن مطلع هستید.
- 3) و بالاخره، فرض بر این است که شما می‌دانید ماده مخدر مزبور، از چه نوع بوده است."

در ماه فوریه ۲۰۱۵ (بهمن-اسفند ۱۳۹۳) گزارشگر سازمان ملل متحد در باره اعدام‌های فراقضایی، نگرانی‌های مشابهی در مورد اعدام‌ها در اندونزی ابراز کرد: "بنا به اطلاعات موجود، ۱۴ نفری که قرار است در ماه‌های ژانویه و فوریه ۲۰۱۵ اعدام شوند، عادلانه محاکمه نشده‌اند. ۱۲ تن از آنها اتباع خارجی هستند که عموماً از خدمات ترجمه مناسب، حق داشتن مترجم، یا حق دسترسی به وکیل در کلیه مراحل دادرسی و فرجام خواهی، برخوردار نیستند. هر گونه حکم اعدامی باید با تعهدات بین‌المللی در قبال رعایت دادرسی عادلانه و طی تشریفات قانونی، به گونه ای که در میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی قید شده و اندونزی نیز از جمله کشورهای عضو آن است، منطبق باشد.⁴⁰

• زنان و قاچاق مواد مخدر

زنان نیز قربانی اند چرا که قاچاقچیان می‌پندارند که زنان می‌توانند بدون جلب توجه، از مرزها عبور کنند.⁴¹

یک سازمان فیلیپینی‌های مقیم خارج، به هموطنان خود – به ویژه زنان – هشدار داده مراقب قاچاقچیان بین‌المللی مواد مخدر باشند؛ این قاچاقچیان، آنان را با پول نقد، مشاغل پولساز، ازدواج برپایه عشق، و سفرهای خوشگذرانی، وسوسه می‌کنند تا از آنها به عنوان "حامل" استفاده نمایند.

طبق اظهارات یک عضو آژانس مبارزه با مواد مخدر فیلیپین، "از میان ۷۱۰ فیلیپینی که دستگیر شدند، ۲۶۵ (۳۷٪) مرد و ۴۴۵ نفر (۶۳٪) زن بودند. شبکه‌های [قاچاق مواد مخدر] معمولاً زنان را هدف قرار می‌دهند چرا که بازرسان کمتر به آنها شک می‌کنند." مواد معمولاً یا از راه بلعیدن یا با یک جراحی مختصر، در بدن زن

³⁷ UN Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, *Report to the Human Rights Council on promotion and protection of all human rights, civil, political, economic, social and cultural rights, including the right to development, A/HRC/10/44, 14 January 2009, para. 66*

³⁸ Speech delivered at the Asian Regional Congress on 11 June 2015

³⁹ Speech delivered at the Asian Regional Congress on 11 June 2015

⁴⁰ The United Nations Special Rapporteur on extrajudicial executions, UN human rights expert calls for immediate halt to further executions in Indonesia, 13 February 2015

⁴¹ UNODC, *World drug report 2014*

جاسازی می‌شود، و یا آن را در چمدان یا کیف دستی وی مخفی می‌کنند. زنان باردار به عنوان حمل‌کننده مواد به کار گرفته می‌شوند چرا که هم مورد ترحم و دلسوزی واقع می‌شوند و هم در برخی کشورها مجازاتشان تخفیف می‌یابد.⁴²

در چین، در سال ۲۰۱۳ تعداد زنان زندانی از ۱۰۰،۰۰۰ نفر بیشتر بود، و بین سال‌های ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۴، تعداد زنان محبوس در چین ۴۶ درصد افزایش داشت، یعنی ده برابر رشد جمعیت زندانیان مرد. جرایم مرتبط با مواد مخدر و جرایم مرتبط با ملک و مال، متداول‌ترین جرایم ارتكابی زنانی بود که در پنج زندان و بازداشتگاه چین، توسط محققان دانشکده حقوق دانشگاه رمنین چین در تابستان سال ۲۰۱۳ مورد بررسی قرار گرفت. این پژوهشگران خاطر نشان ساختند که "اکثریت عمده" زنانی که مرتکب جرایم مربوط به مواد مخدر می‌شوند - از جمله نگهداری، قاچاق، و پناه دادن به دیگران برای مصرف مواد - بی‌سواد اند و قاچاق مواد مخدر منبع اصلی درآمد آنها محسوب می‌شود.⁴³

• خارجیان (از جمله کارگران مهاجر و پناهندگان آسیایی و آفریقایی)

در کشورهایی که مجازات مرگ اعمال می‌شود، نسبت احکام اعدام، برای اتباع خارجی بیشتر است. قاچاق مواد مخدر ماهیتاً جرمی فرا-مرزی است. بنابراین دور از منطق و انتظار نیست که، قسمتی، و شاید هم بخش عمده ای از افراد را که توسط کشور محاکمه‌کننده بازداشت می‌شوند اتباع خارجی تشکیل دهند. اما به نظر می‌رسد مجازات اعدام برای جرایم مرتبط با مواد مخدر در برخی کشورها در مورد اتباع بیگانه بیشتر اعمال می‌شود.⁴⁴

در سال ۲۰۰۹ میلادی، گزارشگر ویژه سازمان ملل در مورد اعدام‌های فراقضایی، شتابزده یا خودسرانه، نوشت: "اگرچه به نظر واضح است که خارجیان نقش قابل توجهی در قاچاق مواد مخدر به اندونزی ایفا می‌کنند، این واقعیت که از هر پنج زندانی که به جرم قاچاق مواد مخدر در انتظار اعدام به سر می‌برند، چهار تن اتباع بیگانه اند، سوال‌هایی در خصوص احتمال تبعیض در پیگرد جزایی و نیز در صدور احکام، بر می‌انگیزد. دانستن چند نکته ضروری است: این که آیا تعداد بیگانگانی که در تجارت مواد مخدر دست دارند چهار برابر بیش از بومیان است؛ آیا نیروهای پلیس در تحقیق و وارد کردن اتهام، از رویکردی یکسان در مورد بیگانگان و بومیان پیروی می‌کنند؛ و آیا احکامی که برای اتباع خارجی و اتباع داخلی صادر می‌شود به یک اندازه سختگیرانه اند یا خیر. به علاوه، خارجیان که قانون را نقض کرده اند، به خصوص آسیب پذیرند و نیازمند برخورداری از تدابیر خاصی جهت فرایند عادلانه دادرسی اند، از جمله در برخورداری از مترجم و کمک‌های کنسولی. قوانین بین‌المللی این نیازها را تضمین کرده است، به ویژه در ماده ۱۴/۳ (الف) و (و) میثاق و در کنوانسیون وین در باره روابط کنسولی. ما نگران آنیم که این تضمین‌های بین‌المللی در برخی موارد رعایت نشده باشد." اظهار نظر گزارشگر ویژه در گزارش سال ۲۰۰۹، متوجه آمار دولت اندونزی بود مبنی بر این که "از میان ۵۷ نفری که به جرم قاچاق مواد مخدر، در انتظار اعدام اند، ۴۳ تن خارجی هستند."

اگرچه آمار اندونزی نگران‌کننده است (از سال ۲۰۰۸ به بعد، هژده تن به علت ارتكاب جرایم مربوط به مواد مخدر اعدام شده‌اند: دو نیجریایی در سال ۲۰۰۸، یک مالزیایی و یک اندونزیایی در سال ۲۰۱۳، یک هلندی، دو استرالیایی، پنج نیجریایی، دو برزیلی، یک تن اهل مالاوی، یک ویتنامی، و دو اندونزیایی در سال ۲۰۱۵)، اما

⁴² Emirates24/7, 88 Filipinos face the death penalty in drug cases, 17 April 2015

⁴³ Dui Hua Journal, "China: Women Prisoner Numbers Rise 10 Times Faster than Men", 23 June 2015, available at: <http://www.duihuahrjournal.org/2015/06/china-women-prisoner-numbers-rise-10.html>

⁴⁴ Harm Reduction International, *The Death Penalty for Drug Offences: Global Overview 2011*

به هیچ وجه تنها کشوری نیست که زندانی های محکوم به اعدامش، عمدتاً اتباع بیگانه اند. شمار اتباع بیگانه ای که مرتکب جرایم مربوط به مواد مخدر شده و در انتظار اعدام اند در سراسر جهان [در مقایسه با محکومان اهل این کشورها] بسیار بالا است.

به عنوان مثال در کویت، بین سال های ۱۹۹۸ و ۲۰۱۴، چهارده نفر در رابطه با مواد مخدر به دار آویخته شدند. در سال ۲۰۰۶، از میان ۱۰ فقره اعدام، تنها ۳ تن اهل کویت بودند و ۳ تن از اتباع بیگانه نیز برای جرایم مربوط به مواد مخدر اعدام شدند. در سال ۲۰۱۳، دو مصری، یک پاکستانی، یک عرب سعودی، و دو [عرب] بادیه نشین به دار آویخته شدند. به نظر می رسد هیچیک از آنان تبعه کویت نبوده اند.⁴⁵

در عربستان سعودی، از میان چهل نفری که در سال ۲۰۰۷ در رابطه با مواد مخدر اعدام شدند، ۳۶ تن خارجی بودند، از جمله اتباع تایلند، نیجریه، پاکستان، عراق، افغانستان، و هندوستان. در سال ۲۰۰۸، حداقل ۲۳ نفر در رابطه با مواد مخدر اعدام شدند که از این میان دست کم ۱۷ تن اتباع بیگانه، از جمله اهل سوریه، پاکستان، هندوستان، نیجریه و عراق بودند.

در امارات متحده عربی، شش تن از هفت نفری که در سال ۲۰۱۰ به اتهام ارتکاب جرایم مربوط به مواد مخدر محکوم به مرگ شدند، خارجی بودند.

در جمهوری اسلامی ایران، گمان می رود قریب به ۴۰۰۰ پناهنده افغان در رابطه با مواد مخدر در انتظار اعدام باشند.⁴⁶

کارگران مهاجر آفریقایی و آسیایی، تعداد قابل توجهی از "حاملان" مواد مخدر را که در کشورهای دارای مجازات اعدام به دام می افتند تشکیل می دهند. بسیاری از آنها اهل کشورهای هستند که خود نیز مجازات اعدام را برای جرایم مواد مخدر اعمال می کنند.

به عنوان مثال، شهروندان اندونزی در کشورهای خارجی تحت مجازات های شدید قرار می گیرند. اداره کل حفاظت از اتباع و اشخاص حقوقی اندونزیایی خارج از کشور وزارت امور خارجه اعلام کرد "در مورد پرونده های مواد مخدر، ۱۱۲ مورد در مالزی، ۱۵ مورد در چین، ۲ مورد در لائوس، یک مورد در سنگاپور و یک مورد نیز در ویتنام است." تا ماه سپتامبر سال ۲۰۱۴ (شهریور - مهر ۱۳۹۳) وزارت خارجه ۹۲۹۰ پرونده حقوقی را در خارج [از اندونزی] بررسی کرده بود که اکثراً به کارگران مهاجر و خدمه مربوط می شد. اگرچه جمعیت اندونزی بسیار بیشتر از مالزی است (حدوداً ۲۰۰ میلیون نفر بیشتر)، با این حال گزارش شده تعداد اتباع اندونزی که در مالزی در رابطه با مواد مخدر با مجازات اعدام مواجه اند بیشتر از تعداد اندونزیایی هایی است که در کشور خود در معرض اعدام قرار دارند.⁴⁷

به همین شکل در فیلیپین، کشوری که مجازات اعدام را ملغی نموده، دولت در تلاش جهت حمایت از ۸۰ تبعه فیلیپینی که در دیگر کشورها با مجازات اعدام مواجه اند، به شدت فعال بوده است.⁴⁸

در آفریقا، آژانس ملی اجرای قانون مواد مخدر نیجریه اعلام کرد که از ژانویه سال ۲۰۱۴ (آذر - دی ۱۳۹۲) به این سو، از قاچاق مواد مخدر از نیجریه به آسیا توسط ۲۰ تن، جلوگیری نموده است.⁴⁹

⁴⁵ <http://www.capitalpunishmentuk.org/kuwait.html>

⁴⁶ Economic and social council, report of the secretary general "capital punishment and implementation of the safeguards guaranteeing protection of the rights of those facing the death penalty, 21-22 July 2015

⁴⁷ The Jakarta Post, "229 Indonesians face death penalty abroad", 24 February 2015

⁴⁸ Rie Takumi, "Aside from Mary jane veloso, over 80 other Pinoys facing death penalty abroad", 27 April 2015, GMA news

⁴⁹ Rick Halperin, newsletter Nigeria, 02/05/2015

معیارهای بین المللی در باره جرایم مربوط به مواد مخدر و مجازات اعدام

قوانین بین المللی

میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی

به موجب قوانین بین المللی بشر، به گونه ای که در میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی مقرر شده، مجازات اعدام به طور مطلق ممنوع نشده. با این حال، اعمال آن به شدت محدود شده است. این محدودیت را می توان در بند ۲ ماده ۶ یافت که مقرر می کند مجازات اعدام را تنها می توان در مواردی که میثاق آن را "وخیمترین جنایات" نامیده، قانوناً اعمال نمود.⁵⁰

ماده ۶/۲

در کشورهایی که مجازات اعدام لغو نشده صدور حکم اعدام جایز نیست مگر در مورد وخیم ترین جنایات طبق قانون لازم الاجراء در زمان ارتکاب جنایت.

کنوانسیون در باره قاچاق غیرقانونی مواد مخدر و داروهای روانگردان

قوانین بین المللی کنترل مواد مخدر مبتنی است بر سه کنوانسیون سازمان ملل متحد مورخ سال های ۱۹۶۱، ۱۹۷۱ و ۱۹۸۸. کنوانسیون سال ۱۹۸۸ کشورها را متعهد می کند که قوانینی برای مبارزه با مواد مخدر وضع کنند.

ماده ۵/۳⁵¹

اعضاء تضمین خواهند نمود که دادگاهها و سایر مراجع صالحه آنها شرایط و اوضاع و احوال واقعی مشدده در ارتکاب جرایم موضوع بند ۱ این ماده را در نظر گیرند، شرایطی همچون:

- الف) دخالت يك گروه سازمان یافته بز هکار در جرم، که مجرم به آن گروه تعلق دارد؛
- ب) دخالت مجرم در سایر فعالیتهای مجرمانه سازمان یافته بین المللی؛
- ج) دخالت مجرم در سایر فعالیتهای غیرقانونی تسهیل شده به واسطه ارتکاب این جرم؛
- د) استفاده از خشونت یا اسلحه توسط مجرم؛
- ه) این واقعیت که مجرم مأمور دولت بوده و جرم ارتکابی با سمت او در رابطه است؛
- و) قربانی کردن دیگری، اغوا یا استفاده از کودکان؛
- ز) این واقعیت که جرم در يك نهاد کیفری، آموزشی، بنگاه خدمات اجتماعی و یا در مجاورت آنها و یا سایر اماکنی ارتکاب یافته باشد که دانش آموزان به منظور انجام فعالیتهای آموزشی، ورزشی و اجتماعی به آنها مراجعه می نمایند؛

⁵⁰ Harm Reduction International, *The Death Penalty for Drug Offences: Global Overview 2011*, p17

⁵¹ United Nations Convention Against Illicit Traffic In Narcotic Drugs And Psychotropic Substances, 1988, UN

ح) سابقه محکومیت قبلی به ویژه برای جرایم مشابه، اعم از جرایم ارتکاب یافته در خارج یا داخل، به میزانی که حقوق داخلی هر یک از اعضاء اجازه می دهد.

ماده ۵/۳ این کنوانسیون، شرایط تشدید مجازات قاچاق را ذکر می کند. از این جهت، ریک لاینز، مدیر اجرایی سازمان "HRI" معتقد است در صورتی که این عوامل تشدید کننده وجود نداشته باشد، هیچیک از جرایم مواد مخدر را نمی توان "جرایم بسیار وخیم" در حقوق بین الملل تلقی نمود.⁵²

بند (د) ماده ۴/۳ نیز در این خصوص رهگشا است: "اعضاء می توانند به عنوان گزینه ای برای محکومیت یا مجازات و یا به عنوان کیفرهای تکمیلی علاوه بر محکومیت و یا مجازات جرم احراز شده طبق بند ۲ این ماده، تدابیری را در جهت درمان، آموزش، مراقبتهای بعدی، بازپروری و یا اعاده حیثیت اجتماعی مجرم مقرر نمایند." این بخشی است که کشورهای اعمال کننده مجازات اعدام به کلی فراموش کرده اند.

نهادهای سازمان ملل متحد

در سال های اخیر، رهنمودهای روشن و صریحی از سوی نهادهای بین المللی حقوق بشری و نهادهای دیگری در نظام سازمان ملل ارائه شده مبنی بر اینکه جرایم مربوط به مواد مخدر به تنهایی، مصداق "وخیمترین جرایم" نیست، و در نتیجه، اعدام هایی که صرفاً برای ارتکاب جرایم مرتبط با مواد مخدر صورت می گیرد، ناقض حقوق بین الملل است. این دیدگاهی است مشترک بین نهادهای زیر:

شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل (ECOSOC)

در قطعنامه مورخ سال ۱۹۸۴ شورا، نهادهای سیاسی سازمان ملل مشخصه "وخیمترین جرایم" را تأیید کردند که واجد نه شرط حفاظتی بود، و تأکید کردند که از این مجازات "فقط در مورد وخیمترین جرایم" می توان استفاده کرد. قطعنامه همچنین اشعار می دارد این جرایم محدود اند به جرایمی که "آثار مرگبار یا فوق العاده وخیم دارند." مجمع عمومی سازمان ملل متعاقباً این قطعنامه را تصویب کرد.

کمیته حقوق بشر سازمان ملل

کمیته حقوق بشر سازمان ملل که نهادی است متشکل از کارشناسان مستقل با وظیفه نظارت بر اجرا و تفسیر میثاق، به روشنی اعلام کرده که جرایم مربوط به مواد مخدر در شمار وخیمترین جرایم نیستند. کمیته همواره از کشورهایی که مجازات اعدام را برای تعداد زیادی از جرایم اعمال می کنند انتقاد کرده و خاطر نشان ساخته است که بسیاری از این جرایم با ماده ۶ در تناقض اند و در آن موارد خواستار ابطال حکم شده است. کمیته این انتقادات را متوجه کشورهایی نموده که مجازات اعدام را در مورد جرایم مربوط به مواد مخدر اعمال می کنند، از جمله مصر، هند، ایران، سری لانکا، سودان، سوریه، ویتنام و تایلند. کمیته در گزارش سال ۲۰۰۵ خود در باره تایلند و در گزارش سال ۲۰۰۷، با قاطعیت تمام اعلام داشت، قاچاق مواد مخدر جرمی نیست که بتوان آن را واجد مشخصه "وخیم ترین" دانست. بنابراین، اعدام برای ارتکاب جرایم مربوط به مواد مخدر، ناقض قوانین بین المللی حقوق بشر است.⁵³

گزارشگر ویژه سازمان ملل در مورد اعدام های فراقضایی، شتابزده یا خودسرانه

⁵² Speech delivered at the Asian Regional Congress on 11 June 2015

⁵³ Harm Reduction International, *The Death Penalty for Drug Offences: Global Overview 2010*, p13

گزارشگر ویژه سازمان ملل در مورد اعدام‌های فراقضایی، شنایزده یا خودسرانه اذعان دارد که مشخصه "وخیم‌ترین جرایم" در معاهدات حقوق بشر به طور دقیق تشریح نشده؛ اما از خلال بحث درباره اطلاق این مشخصه و نیز تجربه گسترده سازوکارهای بین‌المللی حقوق بشر، معنا و اهمیت آن روشن گردید. به نظر وی، جرایم مرتبط با مواد مخدر، در زمره "وخیم‌ترین جرایم" نیستند. گزارشگر همچنین نتیجه می‌گیرد که مجازات اعدام را تنها در مواردی می‌توان اعمال نمود "که بتوان ثابت کرد نیت ارتکاب قتل وجود داشته و [در نتیجه] منجر به سلب حیات شده است."⁵⁴

دایره مواد مخدر و جرایم سازمان ملل (UNODC)

این دایره که به عنوان یکی از نهادهای سازمان ملل، در جهت لغو مجازات اعدام فعالیت می‌کند و از کشورهای عضو می‌خواهد که در مورد جرایم مربوط به مواد مخدر و جرایم از نوع صرفاً اقتصادی، طبق اصول و معیارهای بین‌المللی منع مجازات مرگ عمل کنند.⁵⁵

در سند معرفی این نهاد در مورد حقوق بشر، یک پاراگراف مشخصاً به مجازات اعدام برای جرایم مربوط به مواد مخدر می‌پردازد و اشعار می‌دارد در کشورهایی که این مجازات را اعمال می‌کنند:

"اگر علیرغم تمامی مطالب فوق، کشوری فعالانه به اعمال مجازات مرگ برای جرایم مربوط به مواد مخدر ادامه دهد، در صورتی که این نهاد به حمایت از نیروهای انتظامی، دادستانی، و یا دادگاه‌ها در بطن نظام قضایی کیفری [آن کشور] ادامه دهد، خود را از نظر مسئولیت‌هایش نسبت به رعایت و احترام به حقوق بشر در موضعی بسیار آسیب پذیر قرار خواهد داد. اینکه این حمایت، از نقطه نظر فنی، کمک و یاری به نقض حقوق بشر محسوب شود، بستگی به ماهیت کمک فنی، و نقش دقیق طرف مقابل در دستگیری، محاکمه و محکومیتی دارد که منتج به اعمال مجازات اعدام می‌گردد. حتی آموزش و تعلیم ماموران مرزبان که مسئولیت دستگیری قاچاقچیان مواد مخدر را بر عهده دارند که متعاقباً به اعدام محکوم می‌شوند، فاصله‌چندانی با نقض حقوق ندارد و باعث ایجاد مسئولیت بین‌المللی می‌شود."⁵⁶

شورای بین‌المللی کنترل مواد مخدر (INCB)

شورای بین‌المللی کنترل مواد مخدر که برای نظارت بر اجرای معاهدات کنترل مواد مخدر تاسیس شد، در سال ۲۰۰۳ نوشت:

"شورا مسئله مجازات اعدام برای قاچاق مواد مخدر را بررسی کرده است. کنوانسیون‌های بین‌المللی کنترل مواد مخدر، که به چند و چون مجازات‌ها نپرداخته‌اند، مجازات مرگ را نه ترغیب می‌کنند، نه منع. به موجب معیارها و قواعد سازمان ملل در مقوله عدالت کیفری، کشورها به خودداری از اعمال مجازات اعدام ترغیب می‌شوند. تدابیر حفاظتی ای که حمایت از حقوق اشخاص در معرض اعدام را تضمین می‌کند (قطعنامه شماره ۵۰/۱۹۸۴ شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل) بر آن است که جرایم مشمول مجازات مرگ را فقط به جرایم بسیار وخیم محدود کند و تدابیری حفاظتی مقرر نماید."⁵⁷

⁵⁴ Harm Reduction International, *The Death Penalty for Drug Offences: Global Overview 2012*, p22

⁵⁵ UNODC, *Drug Control, Crime Prevention and Criminal Justice: a Human Rights Perspective*, 2010, 'Note by the Executive Director' (Commission on Narcotic Drugs, Fifty-third Session, Vienna, 8–12 March 2010) E/CN.7/2010/CRP.6*–E/CN.15/2010/CRP.1

⁵⁶ UNODC, *UNODC and the promotion and protection of human rights-Position Paper*, 2012

⁵⁷ Harm Reduction International, *The Death Penalty for Drug Offences: Global Overview 2012*, p19

رئیس شورا، **ریموند یانس** (هنگام انتشار گزارش سالانه شورای بین المللی کنترل مواد مخدر (آی ان سی بی) در ماه مارس ۲۰۱۴ (اسفند - فروردین ۱۳۹۳)):

"این شورا، با در نظر گرفتن کنوانسیون‌های بین المللی ذیربط حقوق بشر، پروتکل‌های مختلف، و قطعنامه‌های مختلف مجمع عمومی، شورای اقتصادی و اجتماعی، و نهادهای حقوق بشری سازمان ملل در زمینه مجازات اعدام، کشورهای متعهد و عضو عهدنامه‌ها را ترغیب می‌کنیم که اگر چنانچه هنوز مجازات اعدام برای جرایم مرتبط با مواد مخدر را در قوانین داخلی خود حفظ و اعمال می‌کنند، لغو این مجازات را برای جرایم مرتبط با مواد مخدر مد نظر قرار دهند."⁵⁸

نهادهای منطقه ای

کمیسیون حقوق بشر کشورهای آمریکایی

کمیسیون حقوق بشر کشورهای آمریکایی با مجازات اعدام به عنوان چالش فوق العاده مهم حقوق بشر، دست و پنجه نرم کرده است. اگرچه اکثریت کشورهای عضو سازمان کشورهای آمریکایی مجازات اعدام را ملغی نموده اند، اقلیت قابل توجهی آن را حفظ کرده اند. دیوان کشورهای آمریکایی [در احکام صادره] اعلام داشته که مجازات اعدام، فی نفسه با کنوانسیون آمریکایی حقوق بشر در تناقض نیست و ممنوع نشده است. با این حال، کنوانسیون محدودیت‌های سختی بر اعمال این مجازات قائل شده، از جمله اینکه باید محدود شود به جرایم بسیار وخیم عادی که ارتباطی به تخلفات سیاسی ندارند.

کمیسیون آفریقایی حقوق بشر و حقوق خلق‌ها

در نظام آفریقایی، ماده ۴ منشور آفریقایی حقوق بشر و حقوق خلق‌ها، حق حیات به رسمیت شناخته شده و به مجازات اعدام صریحاً اشاره نمی‌شود.⁵⁹ به مجرد دریافت اطلاعاتی مبنی بر قریب الوقوع بودن یک اعدام، رئیس کمیسیون یا رئیس کارگروه مجازات اعدام، فوراً فراخوان‌های اضطراری به کشور ذیربط برای توقف اعدام صادر می‌کنند و از آن کشور می‌خواهند که این مجازات را در قوانین خود، ملغی نماید. به عنوان مثال، در سال ۲۰۱۱، فراخوان‌های اضطراری ای در باره مجازات اعدام به گامبیا ارسال شد که بر بسط حیثه شمول مجازات مرگ، به گونه ای که قاچاق انسان، سرقت، تجاوز، و جرایم مرتبط با مواد مخدر را شامل شود، تأکید شده بود.⁶⁰

اتحادیه اروپا

⁵⁸ IDPC, "INCB speaks out against death penalty", 5 March 2014, available at: <http://idpc.net/incbwatch/updates/2014/03/incb-speaks-out-against-death-penalty>

⁵⁹ Inter-American Commission on Human Rights, *The Death Penalty In The Inter-American Human Rights System: From Restrictions To Abolition*, 2011

⁶⁰ ACHPR working group on the death penalty in Africa, *Death penalty in Africa: report of the African commission on human and peoples' rights working group on the death penalty in Africa*, October 2012.

اتحادیه اروپا با مجازات اعدام به طور محکم و خلل ناپذیر در هر زمان و تحت هر شرایطی مخالف است. مجازات اعدام نباید در مورد جرایم غیرخشن همچون جرایم مالی و اقتصادی، اعمال شود، یا در مورد تخلفات سیاسی یا رقابتی، و نیز در مورد جرایم مرتبط با مواد مخدر، آداب مذهبی، اعمال حق آزادی بیان و عقیده، و یا در زمینه روابط جنسی بین دو بزرگسال با رضایت طرفین. همچنین، دامنه آن هرگز نباید از وخیم ترین جنایت عمدی فراتر رود.⁶¹

همخوانی مجازات اعدام با قانون اساسی

همخوانی قوانینی که مجازات مرگ را برای جرایم مواد مخدر مقرر می دارند، با قانون اساسی، موضوع مباحثات جدی و پرشور است و بعضاً به طرح دعوی حقوقی می انجامد، حتی در کشورهایی که فعالانه مجازات اعدام را اعمال می کنند.

هند

در ماه جولای ۲۰۱۱ (تیر- مرداد ۱۳۹۲) دیوان عالی بمبئی مجازات اعدام الزامی برای جرایم مواد مخدر را ملغی کرد و اعلام داشت "اعمال اختیار و صلاحیت خردورزانه از سوی دادگاه، در مواردی که مسئله مرگ و زندگی است، پس از بررسی [جمع جهات، از جمله] شرایط وقوع جرم و اوضاع و احوال مجرم، امری بایسته و ضروری است؛ و سلب این اختیار از دادگاه قبل از صدور حکم از پیش تعیین شده اعدام، چیزی نیست مگر [مجازات] شدید، غیر عادلانه و غیرمنصفانه."⁶²

مالزی

در سال ۲۰۰۹ مالزی مشغول "بررسی اصلاحات پیشنهادی در مورد قانون علیه قاچاق مواد مخدر بود تا حداکثر مجازات را به حبس ابد تقلیل دهد." در ماه اکتبر ۲۰۱۲ (مهر-آبان ۱۳۹۳) دولت پیشنهاد کرد به منظور بازنگری در الزامی بودن مجازات اعدام، اعدام های مرتبط با مواد مخدر موقتاً متوقف شود. اما با این حال، تعداد احکام اعدام صادره در سال های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴، همچنان بالا بود.

لائوس

اگرچه جمهوری دموکراتیک خلق لائوس اعلام داشته که مجازات اعدام را به عنوان یک عامل بازدارنده حفظ کرده است، این کشور در سال ۲۰۱۰ اعلام کرد "در سال های آتی، بازنگری در قانون کیفری را با دید محدود کردن جرایم مشمول مجازات مرگ، بررسی خواهد کرد."

مجازات اعدام، مشکل جهانی مواد مخدر را حل نمی کند

بر خلاف استدلال اصلی کشورهایی که مجازات اعدام را برای جرایم مرتبط با مواد مخدر حفظ نموده اند، اعمال یا مقرر داشتن این مجازات برای این قبیل جرایم، نه از مصرف بی رویه مواد مخدر جلوگیری می کند و نه عامل بازدارنده ای است برای قاچاق آن.

مجازات اعدام از مردم در مقابل مصرف بی رویه مواد مخدر حفاظت نمی کند

⁶¹ The Council of the European Union, *EU guidelines on Death Penalty*, 12 April 2013

⁶² Tim Lindsey, *Bali Nine: hypocrisy, politics and courts play out in the death row lottery*, The conversation, 22 January 2015

در مصاحبه ای با الجزیره در ماه مارس ۲۰۱۵ (اسفند ۱۳۹۳)، جوکو ویدودو، رئیس جمهور اندونزی در باره موضع خود در قبال مجازات اعدام برای جرایم مواد مخدر توضیح داد: "مصرف مواد مخدر مشکل عمده در اندونزی است. مواد مخدر هر ساله ۱۸۰۰۰ نفر را می‌کشد، و تا ده سال دیگر این رقم به ۱۸۰۰۰۰ نفر خواهد رسید... هدف، حفاظت از نسل جدید در مقابل آسیب‌های ناشی از مواد مخدر است."⁶³

در گزارش جهانی مواد مخدر سال ۲۰۱۴، دایره مواد مخدر و جرایم سازمان ملل (UNODC) تخمین زد که در سال ۲۰۱۲، تلفات مرتبط با مواد مخدر در جهان ۱۸۳۰۰۰ نفر بوده است. تمامی کشورهای "با آمار بالای [اعدام]" در آسیا هستند، جایی که در سال ۲۰۱۳، ۷۸۶۰۰ تن در رابطه با مصرف مواد مخدر جان باختند و این بالاترین تعداد تلفات مرتبط با مواد مخدر در جهان است.⁶⁴ اما آسیا پرجمعیت ترین قاره جهان است و همانگونه که نمودار مقابل نشان می‌دهد،⁶⁵ تلفات مرتبط با مواد مخدر نسبت به جمعیت در آسیا، در مقایسه با مثلاً [کل] قاره آمریکا یا قاره اقیانوسیه، بسیار کمتر است.

ثابت نشده که مجازات اعدام مصرف مواد مخدر را کاهش می‌دهد

طبق آمار دایره مواد مخدر، بین سال‌های ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۲، تعداد تقریبی مصرف کنندگان مواد مخدر (به عنوان درصدی از جمعیت ۱۵ تا ۶۴ سال) نسبتاً ثابت مانده است.

علاوه بر این، اگر جدول‌هایی را که روند مصرف مواد مخدر در کشور بدون مجازات اعدام (انگلستان و ولز)، کشوری که آن را به صورت نمادین اعمال می‌کند (ایالات متحد آمریکا) و کشور دارای مجازات مرگ (چین) را با هم مقایسه کنیم، کاهش واضحی را در انگلستان و ولز مشاهده می‌کنیم؛ در ایالات متحده، تعداد مصرف کنندگان نسبتاً ثابت به نظر می‌رسد در حالی که در چین تعداد مصرف کنندگان ثبت شده افزایش می‌یابد.

مجازات اعدام، عامل بازدارنده ای برای قاچاق مواد مخدر نیست

جرایم مرتبط با مواد مخدر، با توجه به نوع مواد و الگوهای پخش در مناطق مختلف، متغیراند. پس از سال‌ها اعدام مجرمان مواد مخدر، شواهد تجربی حاکی از آن است که اعمال مجازات مرگ، قاچاق مواد مخدر را کاهش نمی‌دهد.

مروری بر قاچاق بین‌المللی مواد مخدر: کشت و پخش در سطح جهان⁶⁶

تریاک (و مشتقات خشخاش، از جمله مورفین و هرویین)

افغانستان دارای گسترده ترین میزان کشت خشخاش است و مناطق زیر کشت افزایش یافته (از ۱۵۴۰۰۰ هکتار در سال ۲۰۱۲ به ۲۰۹۰۰۰ هکتار در سال ۲۰۱۳). میانمار و نپال دو منطقه مهم دیگر کشت [خشخاش] هستند، اگرچه مناطق زیر کشت بسیار کوچک تر است.

هروئین افغانستان به طور فزاینده ای به بازارهای جدیدی همچون اقیانوسیه و آسیای جنوب شرقی دست می‌یابد، [مناطق] که به طور سنتی از آسیای جنوب شرقی تغذیه می‌شدند. به نظر می‌رسد مسیر جاافتاده بالکان، هنوز راه اصلی ترانزیت هروئین افغانستان به بازارهای بسیار سودآور اروپای غربی و مرکزی است، اما به لحاظ عواملی همچون اجرای [بهینه] قانون و بازارهای رو به کاهش در اروپای غربی و مرکزی، از اهمیت آن کاسته شده است. مسیری که اصطلاحاً "مسیر

⁶³ Aljazeera, Interview of president Joko Widodo, 7 March 2015

⁶⁴ UNODC, World Drug Report 2014, p4

⁶⁵ United nations, Department of economic and social affairs, Population division, World Population 2012. Available at: www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/trends/WPP2012_Wallchart.pdf

⁶⁶ UNODC, World Drug Report 2014, pp.x-xii0.

جنوبی" نامیده می‌شود رو به گسترش است و هرئین از منطقه واقع در جنوب افغانستان، از طریق خاورمیانه و خاور نزدیک و آفریقا، به اروپا می‌رسد، و یا اینکه از راه پاکستان، مستقیماً به اروپا ارسال می‌شود.

کوکابین

اگرچه تولید و قاچاق کوکابین در نیمکره غربی تأثیر چشمگیری داشته، نشانه‌هایی وجود دارد مبنی بر اینکه ارائه جهانی آن به طور کلی کاهش داشته است. مصرف کوکابین هنوز نسبتاً در قاره آمریکا، اروپا و اقیانوسیه متمرکز است و تقریباً تمام کوکابین جهان در سه کشور آمریکای جنوبی کلمبیا، پرو، و بولیوی، تولید می‌شود.

شاهدانه

کشت و تولید گیاه شاهدانه (ماری جوانا) گسترده است، در حالی که تولید صمغ شاهدانه (حشیش) محدود است به اندک کشورها در آفریقای شمالی، خاورمیانه و آسیای جنوب غربی. طبق تخمین‌هایی در برخی کشورهای اروپای غربی و مرکزی، به نظر می‌رسد مصرف جهانی شاهدانه کاهش داشته است. اما در ایالات متحد، این استنباط که خطرات مرتبط با شاهدانه کم است، باعث شده مصرف آن افزایش یابد.

محرك های از نوع آمفتامین (موادی که از محرك های صنعتی تشکیل شده اند، همچون روانگردان‌ها)

اگرچه مشکل بتوان میزان تولید جهانی محرك های از نوع آمفتامین را تخمین زد، اما تعداد لابراتوارهای تولید این قبیل مواد (عمدتاً متامفتامین) که کشف و منهدم می‌شوند، رو به افزایش است. تولید متامفتامین در آمریکای شمالی، بار دیگر گسترش یافته و گزارش‌ها حاکی از افزایش زیاد تعداد لابراتوارهای تولید متامفتامین منهدم شده در ایالات متحد آمریکا و مکزیک است.

بسیاری از مجرمانی که اعدام می‌شوند، بازیگران خرده پای تجارت غیرقانونی مواد مخدرند. اکثر کسانی که برای جرایم مرتبط با مواد مخدر با مجازات مرگ روبرو هستند، در راس هرم قاچاق نیستند. آنها عمدتاً فقیر و آسیب پذیر، و آماده سوء استفاده از سوی افراد مافوق اند.

سنگاپور مثال بارزی است از اینکه حتی قوانین سخت‌مبارزه با جرایم مرتبط با مواد مخدر، در کاهش قاچاق بی‌تأثیر است. سنگاپور از سال ۱۹۷۳ قوانین فوق‌العاده سختی برای جرایم مرتبط با مواد مخدر وضع کرده و به عنوان یکی از اصلی‌ترین کشورها که مجازات اعدام را برای این جرایم اعمال می‌کنند، شهرت یافته است. با این حال، طبق آمار انستیتوی اروپایی جلوگیری و کنترل جرم در سال ۲۰۱۰، میزان ارتکاب جرایم مرتبط با مواد مخدر در سنگاپور، بسیار بالاتر از کشورهای هم‌چون ترکیه و کاستاریکا است. افزایش موارد توقیف مواد مخدر در سنگاپور ادامه داشته است. در سال ۲۰۱۲، دفتر مرکزی مبارزه با مواد مخدر سنگاپور اعلام کرد رکورد توقیف مواد مخدر شکسته شده است. ارزش مواد توقیف شده به نرخ بازار، ۱۸/۳ میلیون دلار سنگاپور (معادل ۱۵ میلیون دلار آمریکا و ۱۱/۳ میلیون یورو) بود، ۱۴٪ بیش از سال ۲۰۱۱. میزان رو به رشد قاچاق مواد مخدر در سنگاپور نشان می‌دهد که قوانین سخت، در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر و دستیابی به اهداف مبارزه با مواد مخدر، بی‌تأثیرند.

آیت الله صادق لاریجانی، رییس قوه قضاییه ایران، در جلسه ای با مقامات قضایی در ماه دسامبر ۲۰۱۴ (آذر ۱۳۹۳):
"در موضوع مواد مخدر و برخورد با قاچاقچیان، این ضرورت احساس می‌شود که ما نیازمند یک تحول در حوزه تقنین قوانین هستیم زیرا که غایت نهایی قوانین باید اجرای عدالت باشد در حالی که خیلی وقت‌ها در عمل می‌بینیم که این غایت محقق نمی‌شود." به گزارش روزنامه محافظه کار اطلاعات، صادق لاریجانی از ارفاق به قاچاقچیان پشتیبانی نکرد. وی گفت باید با قاچاقچیان مواد مخدر "به طور جدی برخورد شود" اما اذعان داشت "متأسفانه امروز می‌بینیم که در مسئله مواد مخدر و قوانین مربوط به مواد مخدر، این قوانین هیچ تأثیری ندارند."

استدلال مبتنی بر عامل بازدارندگی بر این تفکر استوار است که افرادی که مرتکب جرم می‌شوند، از مجازاتی که در صورت دستگیری، در انتظارشان است باخبرند و اگر با مجازات مرگ روبرو باشند به احتمال زیاد به این نتیجه خواهند رسید که [ارتکاب جرم] به خطرات آن نمی‌ارزد. اما این به دور از واقعیت است. یک مثال بارز، مورد نوساکامبانگان، زندانبانی در یک جزیره اندونزی است که اعدام‌های مواد مخدر در ماه‌های ژانویه ۲۰۱۴ (دی-بهمن ۱۳۹۲) و آوریل ۲۰۱۴ (فروردین - اردیبهشت ۱۳۹۳) در آن به اجرا گذاشته می‌شد. وی در ماه می ۲۰۱۴ (اردیبهشت - خرداد ۱۳۹۳) با مواد مخدر دستگیر شد.⁶⁷

مجازات اعدام، تلفات مرتبط با مواد مخدر را کاهش نمی‌دهد

تأثیر منفی بر سلامتی مصرف‌کنندگان مواد مخدر

در کشورهایی که "جنگ با مواد مخدر" با جدیت دنبال می‌شود یا قوانین مواد مخدر به شدت به اجرا درمی‌آید، افراد معتاد ممکن است از دستیابی به خدمات بهداشتی مایوس شوند که اغلب هم همین‌گونه است. گزارش شده که در برخی کشورها، این رویکرد سختگیرانه، زندگی حاشیه‌ای و انزوای مصرف‌کنندگان مواد مخدر را تقویت کرده است. این کار باعث می‌شود مصرف مواد مخدر به خفا رانده شود، درمان اچ‌آی‌وی/ایدز به مخاطره بیفتد، و معتادان از دستیابی به درمان مایوس شوند. وقتی ویروس ایدز از طریق شیوه‌های خطرناک تزریق منتقل شود، شمار معتادان تزریقی مبتلا به این ویروس می‌تواند به ۵۰٪ هم برسد. افرادی که مواد مخدر مصرف می‌کنند ممکن است از مراجعه به مراکز پزشکی خودداری کنند، مبادا اطلاعاتی که ارائه می‌کنند در دسترس مقامات قرار گیرد و منجر به دستگیری، حبس، و یا ترک اجباری شود. استفاده از دفاتر ثبت معتادان - که مصرف‌کنندگان را شناسایی و فهرست می‌کنند، حقوق مدنی آنها را محدود می‌نماید. نیز می‌تواند افراد را از تلاش برای درمان باز دارد چرا که نقض محرمانه بودن اطلاعات بیماران در این کشورها به کرات گزارش شده است.⁶⁸

تأثیر منفی بر کشورهای ترانزیت

تقریباً تمام هروئین جهان و بخش اعظم کوکابین، در کشورهای تولید می‌شود که دچار آشوب و شورش‌های سیاسی و شبه نظامی بوده‌اند. اگرچه بالاترین میزان خشخاش و کوکابین در شرایط اقلیمی خاص تولید می‌شود، با این حال هر دو را می‌توان در طیف بسیار گسترده تری از کشورها به عمل آورد (امری که در طول تاریخ واقع شده). اما تولید این مواد مستلزم زیرک‌گشت بردن مناطقی وسیع است و نظام کنترل [و نظارت] بین‌المللی، دولت‌ها را ملزم نموده در مقابله با این نوع کشت، اقدامات جدی [و شدید] به عمل آورند. در نتیجه، کشت کوکابین و هروئین در مقیاس وسیع تنها در کشورهایی امکان پذیر است که در آن مناطق روستایی گسترده‌ای وجود دارد که [در اختیار کامل دولت نبوده و] دولت در تلاش است تحت کنترل کامل خود در آورد. بهترین نمونه‌های این پدیده، افغانستان و میانمار اند، کشورهای اصلی کشت خشخاش که هروئین از آن به دست می‌آید.⁶⁹

آمریکای لاتین یکی از مناطق جغرافیایی بسیار مهم تولید و قاچاق مواد مخدر است. کشورهای [حوزه سلسله جبال] آند، کلمبیا، پرو و بولیوی، تولیدکنندگان اصلی کوکابین در جهان هستند و آمریکای مرکزی، مکزیک و کشورهای [حوزه دریای] کارائیب، گذرگاه اصلی انتقال مواد مخدر به ایالات متحد آمریکا و اروپا.⁷⁰ عواقب مختلف قاچاق مواد مخدر و نیز تلاش‌های ایالات متحد آمریکا به منظور منع و ریشه کن کردن [مواد مخدر]، نتیجتاً گریبان کشورهای منطقه را گرفته است.

⁶⁷ Australian Associated Press, Executions fail to dent Jakarta's drug war, 29 May 2015, Mailable

⁶⁸ UN Special Rapporteur on the right of everyone to the enjoyment of the highest attainable standard of physical and mental health, Report to the General Assembly on the right of everyone to the enjoyment of the highest attainable standard of physical and mental health, A/65/255, 6 August 2010, para. 17

⁶⁹ https://www.unodc.org/documents/wdr/WDR_2010/3.0_Destabilizing_influence_of_drug_trafficking_Case_of_cocaine.pdf

⁷⁰ <http://www.drugpolicy.org/drug-trafficking-latin-america>

در کشورهای تولید کننده، [این عواقب] شامل خسارات زیست محیطی و اجتماعی ناشی از ریشه کن کردن اجباری گیاه کوکا از طریق سمپاشی هوایی، و نیز تامین مالی گروه‌های شبه نظامی شورشی، می‌گردد، که مهمترین آن "فارک" در کلمبیا و "راه درخشان" در پرو هستند که از طریق کشت و فروش غیرقانونی، تامین می‌شوند. در سراسر منطقه، هم در مناطق تولید مواد مخدر و هم در مناطق قاچاق، موارد خشونت، فساد، مصونیت از مجازات، نقض حکومت قانون، و نقض حقوق بشر در پی ظهور باندهای سازمان یافته و کارتل‌های مواد مخدر، به اوج خود رسیده است. در حال حاضر برخی از خطرناک‌ترین شهرهای جهان در آمریکای مرکزی واقع اند؛ هندوراس بالاترین میزان آدمکشی در جهان را دارد: ۸۲/۱ فقره قتل در هر ۱۰۰۰۰۰ نفر.

مجازات اعدام عامل بازدارنده نیست – تدابیر نوآورانه مورد نیاز است

هیچ گونه مدرکی دال بر اینکه مجازات اعدام عاملی بازدارنده در برابر ارتکاب جرم است، در دست نیست. اثبات خلاف آن نیز غیرممکن است، بخصوص با در نظر گرفتن تنوع مواد مخدر و اینکه چگونه مصرف نوعی مواد کاهش می‌یابد و مصرف ماده ای دیگر افزایش پیدا می‌کند؛ این همه، بدون اینکه اصلاً به مشکل شناسایی نشانه‌های سودمند (همچون توقیف مواد مخدر، دستگیری، پذیرش در بیمارستان‌ها برای اووردوز، پذیرش برای درمان و غیره) پرداخته باشیم.⁷¹

پارادیم نوینی که به مسئله مواد مخدر می‌پردازد باید کمتر بر تدابیر قهری تمرکز کند و بیشتر جوامع و فرهنگ‌های ملی را مد نظر قرار دهد. چنین حرکتی باید نه تنها دولت‌ها بلکه تمامی ائتلاف جامعه را دخیل کند.⁷²

گزینه‌های دیگری به جای مجازات اعدام

دولت‌ها و جامعه جهانی به طور کلی راهبردهایی را برای مبارزه با مشکل جهانی مواد مخدر تدوین کرده اند، از جمله:

- برنامه‌های کاهش تقاضا و کاهش آسیب (پیشگیری، درمان، آموزش)؛
- مداخله به منظور کاهش عرضه (ممنوعیت مواد مخدر، از بین بردن باندهای قاچاق مواد مخدر، [ایجاد] برنامه‌های جایگزین برای توسعه، ریشه کن کردن، کنترل ترکیب‌های شیمیایی)؛
- تلاش جهت کنترل جابجایی غیرقانونی منابع مالی؛ و
- مبارزه با فساد.⁷³

به سوی دگرگونی راه و چاره

طی چند دهه اخیر، مبارزه بین المللی با مواد مخدر به بحران‌های بهداشت و سلامت عمومی، تراکم جمعیت زندانی، فساد، و خشونت ناشی از بازار سیاه، انجامیده است. دولت‌ها خواستار رویکردی جدید شده اند و اصلاحات انجام شده در برخی کشورها، عزم بی سابقه ای برای تغییر ایجاد کرده است. مجمع عمومی سازمان ملل، تحت فشار از سوی سران آمریکای لاتین که از جنگ با مواد مخدر به ستوه آمده اند، تصمیم دارد نظام کنترل مواد مخدر را در سال ۲۰۱۶ مورد بازنگری قرار دهد.⁷⁴

مجمع عمومی، نهاد اصلی سیاست‌گذاری سازمان ملل است، نهادی که در آن، کلیه اعضای سازمان به یکسان نمایندگی می‌شوند. مجمع عمومی می‌تواند به درخواست کشورهای عضو، "جلسات خاص مجمع عمومی سازمان ملل (UNGASS)

⁷¹ Harm Reduction International, *The Death Penalty for Drug Offences: Global Overview 2012*

⁷² Latin American Commission on Drugs and Democracy, *Drugs and democracy: toward a paradigm shift*, February 2009.

⁷³ UNODC, *World Drug Report 2014*

⁷⁴ Open Society Foundations, "What Is UNGASS 2016?", March 2014. Available at <http://www.opensocietyfoundations.org/explainers/what-ungass-2016>

تشکیل دهد، جلساتی که به موضوعات خاص می پردازد. در سال ۱۹۹۸، یکی از این جلسه‌ها در مورد مواد مخدر تشکیل شد که طی آن، کشورهای عضو بر سر یک "اعلامیه سیاسی در باره کنترل جهانی مواد مخدر" توافق کردند. جلسه بعدی قرار شد در سال ۲۰۱۹ تشکیل شود. با این حال، در ماه سپتامبر ۲۰۱۲، رؤسای جمهور کلمبیا، گواتمالا و مکزیک از سازمان ملل خواستند که کنفرانسی بین المللی در خصوص اصلاح سیاست های مواد مخدر تشکیل دهد و قطعنامه ای در مورد سیاست های مواد مخدر - تهیه شده توسط مکزیک و با پشتیبانی ۹۵ کشور دیگر - تصویب شد مبنی بر اینکه گردهمایی سران به منظور بررسی سیاست های جهانی مواد مخدر جلو بیفتد و در سال ۲۰۱۶ تشکیل گردد.⁷⁵

جلسه سال ۱۹۹۸ UNGASS در باره مواد مخدر با شعار "جهانی عاری از مواد مخدر - آری می توانیم" تشکیل گردید.⁷⁶ بسیاری اذعان داشتند که جهان در نیل به این هدف به وضوح شکست خورده و UNGASS باید توجه خود را بیشتر متمرکز کند بر این که نظام بین المللی کنترل مواد مخدر چگونه می تواند در خدمت اهداف وسیع تر سازمان ملل، همچون بهداشت و سلامت عمومی، امنیت انسانی، توسعه اجتماعی و اقتصادی، و حقوق بشر، باشد. به عنوان مثال، کمیسیون جهانی سیاست های مواد مخدر اعلام داشت: "یک بیانیه سیاسی فرسوده [که بارها مشابه آن صادر شده] که وعده دهد "معضل مواد مخدر را حل کند" و جهان را "عاری از مواد مخدر" سازد، پاسخ نیازهای دنیا نخواهد بود... ما از کشورها می خواهیم که از UNGASS ۲۰۱۶ بهره گیرند تا سرانجام، مواد مخدر را مهار کنند."⁷⁷

اصلاح سیاست‌ها در رابطه با مواد مخدر و کاهش آسیب: گزینه‌های مؤثر

چرا به اصلاح سیاست های مربوط به مواد مخدر نیازمندیم⁷⁸

سیاست‌های فعلی مربوط به مواد مخدر شکست خورده اند. از آن بدتر، آسیب های عظیم و [بسیار جدی] به افراد و جوامع وارد می کنند. در سراسر جهان، قوانین مواد مخدر که بد طراحی [و وضع] شده و هدفشان مجازات تولید، نگهداری، مصرف و حتی اعتیاد است، به خشونت، بی ثباتی، و بحران‌های بهداشت و سلامتی منجر شده اند.

چرا نباید افراد را به جرم تولید و مصرف مواد مخدر مجازات کنیم؟

واقعیت این است که قوانین تنبیهی، در اکثریت عمده کشورها، در کاهش مصرف یا دسترسی به مواد مخدر، موفقیتی نداشته اند. به عنوان مثال، از اواخر دهه ۱۹۸۰ میلادی تا امروز، تعداد افرادی که به جرم ارتکاب جرایم مرتبط با مواد مخدر در زندان‌های آمریکا محبوس شده اند تقریباً دو برابر شده و همزمان، مصرف مواد مخدر افزایش یافته و قیمت مواد در معرض فروش در خیابان کاسته شده است.

حتا بدتر از این، خسارات جانبی این قوانین ویرانگر بوده است. برخی از این تأثیرات:

- **خشونت مرتبط با مواد مخدر:** طبق برخی تخمین ها، صدها هزار فقره قتل در کل قاره آمریکا نتیجه خشونت بین باند‌های جنایتکار است که برای حفظ و کنترل منطقه و قدرت با یکدیگر مبارزه می کنند، امری که از طریق تجارت مواد مخدر میسر می‌شود.
- **بحران‌های بهداشت و سلامت:** در اروپای شرقی و آسیای مرکزی، تعداد افراد مبتلا به ایدز از سال ۲۰۰۰ تا به امروز، سه برابر شده است و تزریق مواد مخدر، طریقه اصلی انتقال [این ویروس] است. این موارد کاملاً قابل پیشگیری است اما قوانین "سختگیری در مورد مواد مخدر" مانع دسترسی به خدمات نجات بخش همچون تعویض سرنگ و درمان از طریق جایگزین کردن داروهای آرامبخش، می‌شوند؛ این گونه اقدامات باعث می شود معتادان در صدد درمان و کمک طلبیدن بر نیایند.

⁷⁵ International Drug Policy Consortium, "The UN General Assembly Special Session on Drugs (UNGASS) 2016", 2014, available at: <http://idpc.net/policy-advocacy/the-un-general-assembly-special-session-on-drugs-ungass-2016>

⁷⁶ www.un.org/ga/20special/

⁷⁷ http://www.unodc.org/documents/ungass2016/Contributions/Civil/Global_Commission_on_drug_policy/1-English.pdf

⁷⁸ Open Society Foundations, "Why we need drug policy reform?", July 2013. Available at <http://www.opensocietyfoundations.org/explainers/why-we-need-drug-policy-reform>

- **تراکم جمعیت در زندان‌ها:** ظرف سی سال گذشته، جمعیت کل زندانی‌های آمریکا بیش از چهار برابر شده است. امروز بیش از نیمی از زندانی‌های فدرال به جرم محکومیت‌های مربوط به مواد مخدر در حبس به سر می‌برند که این رقم تقریباً یک چهارم کل آمریکایی‌های زندانی است. در بسیاری از دیگر نقاط جهان، از جمله تایلند، برزیل، و ایران، بین ۲۵ تا ۵۰ درصد از کل زندانیان، مرتکب جرایم مربوط به مواد مخدر شده‌اند.
- **هدر دادن منابع نیروهای مجری قانون:** در سال ۲۰۱۱، در هر ۴۲ ثانیه، یک نفر در ایالات متحد آمریکا در رابطه با ماری جوانا دستگیر می‌شد. در سال ۲۰۱۰، شهر نیویورک به تنهایی ۷۵ میلیون دلار صرف دستگیری و حبس افراد برای مقادیر اندکی ماری جوانا نمود.

اگر مجازات افراد را برای مصرف مواد مخدر متوقف کنیم، آیا جرم و اعتیاد افزایش خواهد یافت؟

در کشورهایی که سیاست‌های جدیدی را جایگزین [قوانین سخت] کرده‌اند، [نه تنها] میزان جرایم و شمار معتادان افزایش نیافته، بلکه سودمندی‌های مهمی نیز داشته است. به عنوان مثال در پرتغال، مصرف [فردی] هیچ ماده مخدری [برای افراد بالاتر از ۱۷ سال] جرم تلقی نمی‌شود، اما این امر باعث افزایش مصرف، آن گونه که پیش بینی شده بود، نگردید. ولی تعداد افرادی که به خدمات درمانی و دیگر خدمات دست یافتند، افزایش بسیار زیادی یافت؛ به علاوه کاهش عظیمی هم در انتقال و ویروس ایدز از راه مرتبط با مواد مخدر ایجاد شد. نسبت مجرمان مواد مخدر در زندان‌های پرتغال به کل جمعیت زندان، از ۴۴ درصد در سال ۱۹۹۹ به ۲۱ درصد در سال ۲۰۰۸، تقلیل یافت.

به علاوه، تلاش در دستگیری مصرف‌کنندگان و فروشندگان مواد مخدر و کنترل تجارت چندین میلیارد دلاری آن، می‌تواند اثر معکوس داشته باشد. سرکوب و شدت عمل، اغلب به تشدید [و افزایش] خشونت می‌انجامد چرا که بازارهای غیرقانونی را بی‌ثبات می‌کند و کنترل‌های غیر رسمی را مختل می‌سازد، وضعیتی که جنگ تمام عیار دولت مکزیک با مواد مخدر در سال ۲۰۰۶ مویده آن است. در در شش سال متعاقب آن، بیش از ۶۰۰۰۰ تن در نتیجه خشونت‌های مرتبط با مواد مخدر جان باختند چرا که گروه‌های مختلف – از جمله دولت مکزیک – برای پر کردن خلاء قدرت و به دست گرفتن کنترل مناطق، با یکدیگر می‌جنگیدند.

مسئولیت مشترک

در سال ۲۰۱۰، سازمان HRI، نقش دایره مواد مخدر و جرایم سازمان ملل (UNODC)، کمیسیون اروپا، و دولت‌های اروپایی را در تامین مالی و/یا ارائه کمک‌های فنی، تقنینی و کمک‌های مالی به منظور تقویت فعالیت‌های اجرای قوانین مواد مخدر در کشورهایی که مجازات اعدام را برای ارتکاب جرایم مواد مخدر اعمال می‌کنند، خاطر نشان ساخت.⁷⁹ این نوع تامین مالی، آموزش، و فعالیت در جهت افزایش قابلیت‌ها [برای مبارزه با مواد مخدر] – در صورت موفقیت – منتج می‌شود به محکومیت‌های فزاینده متهمان جرایم مربوط به مواد مخدر و احتمال افزایش احکام اعدام و خود اعدام‌ها. اگرچه مسئولیت صدور احکام اعدام و اجرای آن در اصل بر عهده خود کشور‌های دارای قوانین اعدام است، اما دولت‌های ملغی‌کننده و سازمان‌های بین‌المللی نیز به شیوه‌های مختلف به [ادامه] این وضع کمک می‌کنند.

[مقرر کردن] مجازات اعدام برای جرایم مربوط به مواد مخدر، یکی از شاخص‌های کلیدی فقدان ملاحظات حقوق بشری در امر کنترل مواد مخدر است. بنابراین، هنگامی که در تامین مالی، ارائه کمک‌های فنی، و افزایش قابلیت‌ها [برای مبارزه با مواد مخدر]، تضمین‌هایی که اعمال مجازات اعدام را محدود کند، لحاظ نمی‌شود، این خود، نشان دهنده وجود شکاف‌ها و کمبودهای حقوق بشری در فرآیند پرداخت پول، اجرا، و نظارت در [روابط] دوجانبه و بین‌المللی است.⁸⁰

بان کی مون، دبیر کل سازمان ملل متحد

⁷⁹ Harm Reduction International, *Complicity or Abolition? The Death Penalty and International Support for Drug Enforcement*, 2010, p5

⁸⁰ Harm Reduction International, *Complicity or Abolition? The Death Penalty and International Support for Drug Enforcement*, 2010, p27

"کشورهای اهداکننده کمک و سازمان‌های بین‌المللی ای که حامی پروژه‌های مبارزه با مواد مخدر در کشورهای هستند که مجازات اعدام را حفظ کرده‌اند، باید اطمینان حاصل کنند و جوه اهدایی، منجر به استفاده از مجازات اعدام در مواردی نشود که با حقوق بین‌الملل منطبق نیست، و نه این مجازات را تسهیل کند و نه به آن مشروعیت بخشد."⁸¹

به موجب گزارش سال ۲۰۱۴ سازمان "تعویق اعدام" Reprieve، از سال ۱۹۸۵ تا کنون، کشورهای اروپایی بیش از ۶۰ میلیون دلار به پاکستان و ایران پرداخته‌اند تا صرف پروژه‌های مبارزه با مواد مخدر شود. ۱۴/۹ میلیون دلار از این پول به ایران و ۴۳/۴ میلیون دلار به پاکستان داده شده است. از سال ۱۹۷۹ تا امروز، ایران دست کم ۱۰۰۰۰ قاچاقچی مواد مخدر ادعایی را توسط پلیس مواد مخدر دستگیر و اعدام کرده است. فقط در سال ۲۰۱۳، بیش از ۳۰۰ تن به دار آویخته شدند.

سال‌های متمادی کشورهای اروپایی، به ایران و پاکستان به چشم شرکای مهم در "جنگ با مواد مخدر" نگریسته‌اند چرا که برای قاچاقچیان، هر دو کشور مسیرهای عمده عرضه و حمل هرویین به اروپا (هرویینی که در منطقه به عمل می‌آید) به شمار می‌آیند.

اما در سال‌های اخیر، به لحاظ تعداد زیاد اعدام‌ها، برخی کشورها - از جمله بریتانیا و دانمارک - پرداخت پول به برنامه‌های کنترل مواد مخدر UNODC در ایران را متوقف کرده‌اند. وزیر وقت تجارت و توسعه دانمارک با اعلام این مطلب گفت: "جوه اهدایی منجر به اعدام می‌شود."

آنچه باید انجام شود

به منظور رعایت معیارهای حقوق بین‌الملل بشر و منع اعدام برای جرایم مربوط به مواد مخدر در سراسر جهان، دولت‌ها باید چندین اقدام به عمل آورند:

- جامعه مدنی باید از فرصتی که UNGASS ایجاد کرده، برای مطرح کردن موارد نقض حقوق بشر، از جمله مجازات اعدام، استفاده کند؛
- کشورهایی که هنوز مجازات اعدام را برای جرایم مربوط به مواد مخدر اعمال می‌کنند، باید این مجازات را برای کلیه جرایم ملغی کنند و در این فاصله، باید تضمین‌های موجود در حقوق بین‌الملل بشر، همچون محدود کردن [مجازات اعدام] به موارد قتل عمد و [برخورداری متهم از] محاکمه منصفانه را رعایت نمایند؛
- UNODC باید مرانامه سال ۲۰۱۲ خود را تحت عنوان "ما و ترویج و حفاظت از حقوق بشر" به اجرا در آورد؛
- کشورهای عضو سازمان ملل و اهداکنندگان [به سازمان] باید این مرانامه را به منابع مالی ای که به برنامه‌های ضد مواد مخدر UNODC اهدا می‌کنند، منضم نمایند.

⁸¹ UNODC, "UNODC and the Promotion and Protection of Human Rights, Position Paper", 2012, p10

قدر دانی:

این گزاره برگ توسط سازمان اتحاد جهانی علیه مجازات اعدام تهیه شد و بدون کار عالی یکی از سازمان ها عضو آن، سازمان HRI (کاهش آسیب بین الملل) از سال ۲۰۰۷، میسر نمی گردید. برای روز جهانی در ماه اکتبر ۲۰۱۵ (مهرماه ۱۳۹۴)، این نهاد نسخه به روز شده گزارش خود تحت عنوان "مجازات اعدام برای جرایم مربوط به مواد مخدر: مروری جهانی" را منتشر خواهد کرد.

اطلاعات بیشتر در: www.worldcoalition.org/worldday

